

Fuaim a mhaolú: coinnigh ciúin í

Súil thapa ar an gceacht

Cuir amadóir ticeála ag imeacht ar an deasc gan aon rud timpeall air, agus fiafraigh conas é a chiúnú gan é a mhúchadh. Tuarann na daltaí ar an Dialann Imscrúdaithe cén clúdach is mó a mhaolóidh an fhuaim — stoca, clúdach boilgíní, páipéar nó gan aon chlúdach — ansin déanann an rang ar fad éisteacht chothrom le chéile ag bord amháin chun tosaigh le bosca bróg. Filleann cúntóirí an t-amadóir; vótálann gach duine níos airde / mar an gcéanna / níos ciúine ó spota amháin a socraíodh, fad a mharcálann tú cairt ar an gclár. Críochnaigh trí ábhair bhoga thiubha a nascadh le háiteanna ciúine sa scoil, mar chuiríní an halla agus an brat urláir.

Cuspóirí foghlama

- Tuar cén clúdach is mó a mhaolóidh fuaim, agus abair cén fáth
- Breathnaigh agus taifead cé na hábhair a fhágann fuaim níos ciúine

Roimh an gclog — ullmhúchán

Bailigh amadóir ticeála amháin nó dordánaí séimh, bosca bróg, agus ceann de gach clúdach: stoca, clúdach boilgíní, páipéar (scaif más mian leat). Seiceáil gur féidir an t-amadóir a chloisteáil ar fud an tseomra ach nach bhfuil a fhuaim géar. Priontáil leathanach amháin den Dialann Imscrúdaithe do gach dalta. Glan bord chun tosaigh agus tarraing sceitse de chairt na dtorthaí ar an gclár sula mbuailfidh an clog.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
amadóir beag a bhfuil ticeáil ard aige, nó dordánaí a oibríonn ar chadhnra	1	rang	trealamh na scoile	amadóir cistine a chastar le lámh, nó aláram fóin ar airde fuaime íseal
bosca bróg	1	rang	seomra ranga	aon bhosca beag cairtchláir a bhfuil clúdach nó liopa air
stoca (glan)	1	rang	tugtha ón mbaile	éadach bog fillte nó tuáille beag
cearnóg de chlúdach boilgíní	1	rang	seomra ranga	mála plaisteach craptha nó blúire de chúr pacála
bileog pháipéir	1	rang	seomra ranga	leathanach as tráidire an pháipéir gharbh
scaif nó éadach bog (clúdach breise roghnach)	1	rang	seomra ranga	muinchille geansaí fillte nó tuáille soithí
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar gan línte leis na ceanteidil Tuaraim / Breathnaím / An rud a fuair mé amach

Pointe sábháilteachta

Ná coinneigh riamh an t-amadóir ná an dordánaí in aice le cluas duine ar bith; coinneigh an airde fuaime oiriúnach don seomra ar fad.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Cuir an t-amadóir ag imeacht gan chlúdach ionas gur féidir leis an rang ar fad é a chloisteáil. Fiafraigh conas a d'fhéadfaimis é a dhéanamh níos ciúine gan é a mhúchadh; glac go tapa le trí nó ceithre mholadh ó bheirteanna, agus sin an méid. Ná hainmnigh an t-ábhar is fearr go fóill — fág an trealamh agus rialacha na héisteachta do na céimeanna eile.
- **Cén clúdach a chabhróidh?:** Cuir an focal maolaigh in aithne agus an t-amadóir fós ag ticeáil. Ardaigh an stoca, an clúdach boilgíní agus an páipéar chun tosaigh — ná cuir an t-aon sraith amháin thart ar an seomra. Roinn leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe anois; taifeadann na daltaí tuar agus insíonn siad i gcogar dá bpáirtí cén fáth, ansin iarr ar na daltaí a lámha a chur suas go tapa ionas go mbeidh le feiceáil conas atá na tuair roinnte.
- **Bain triail as na clúdaigh:** Socraigh spota éisteachta amháin agus vóta na n-ordóg (suas = níos airde, cothrománach = mar an gcéanna, síos = níos ciúine). Léirigh beo ar dtús gan chlúdach agus ansin le páipéar: éist, vótáil, marcáil an chairt ar an gclár. Cuireann na cúntóirí an clúdach boilgíní agus ansin an stoca sa bhosca céanna agus san ord céanna. Abair arís na focail maolaigh, níos ciúine agus an spota céanna; mura bhfuil an stoca níos ciúine, seiceáil go bhfuil an t-amadóir clúdaithe go hiomlán agus nár bhog an spota éisteachta níos gaire de réir a chéile.
- **Taifead an méid a chualamar:** Coinnigh an chairt ar an gclár agus an banc focal le feiceáil. Fágann na daltaí a gcéad bhuille faoi thuairim mar atá agus scríobhann nó tarraingíonn siad níos airde / mar an gcéanna / níos ciúine do gach clúdach. Siúil timpeall le leideanna mar 'Cad a d'inis do chluasa duit faoin stoca?'; glac le haghaidheanna, le marcanna gearra (A = níos airde, M = mar an gcéanna, C = níos ciúine) nó le focail.
- **Cad a thugamar faoi deara?:** Ar an mbrat urláir, socraigh ar dtús an clúdach is ciúine de réir na cairte, ansin tarraing amach ó na daltaí go súnn ábhair bhoga thiubha cuid den chreathadh. Déan nasc le cuirtíní an halla, brat urláir an chúinne léitheoireachta, mataí an Chorpoideachais agus cótaí ar na crúcaí. Abair arís abairt láidir: 'Mhaolaigh an stoca bog an fhuaim.'

Cad ba cheart a fheiceáil

Bí ag súil gurb é an stoca (nó an scaif) is ciúine a bheidh le cloisteáil, go mbeidh an páipéar beagnach mar an gcéanna le gan aon chlúdach, agus go mbeidh an clúdach boilgíní eatarthu. Má chloiseann grúpa gur beag athrú a thagann leis an stoca, de ghnáth níl an t-amadóir clúdaithe ach go páirteach acu, nó tá siad tar éis druidim níos gaire don bhosca — clúdaigh go hiomlán arís é agus éist arís ón spota a socraíodh.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Cuireann aon chlúdach deireadh iomlán leis an bhfuaim.** — Taispeáin an chairt ar an gclár: is minic a d'fhan an páipéar beagnach mar an gcéanna le gan aon chlúdach. Iarr orthu an clúdach a d'athraigh an ticeáil i ndáiríre a ainmniú, agus an ceann ar éigean a d'athraigh í.
- **Ba é an bosca a d'fhág ciúin é, ní an clúdach.** — Meabhraigh dóibh gur fhan an bosca mar an gcéanna gach uair; níor athraigh ach an clúdach. Rianaigh gan chlúdach → páipéar → stoca ar an gcairt ionas go mbeidh an patrún soiléir.
- **Bíonn ábhair chrua níos airde i gcónaí agus bíonn ábhair bhoga ina dtost i gcónaí.** — Iarr orthu an páipéar a mhothú in aice leis an stoca agus éisteacht leo araon arís. Súnn ábhair bhoga thiubha cuid den chreathadh; is beag a dhéanann páipéar tanaí cruu de ghnáth.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Bíodh siad ina mbeirteanna ag bord an mhúinteora; díríonn an páiste méar ar an gclúdach is ciúine ar an gcairt ar an gclár, fad is a scríobhann tusa níos airde / mar an gcéanna / níos ciúine ón mbanc focal. • Glac le líníochtaí nó le haghaidheanna sásta/brónacha in áit focal scríofa; fág an tuar mar chiorcal simplí ar leathanach na dialainne.	• Tar éis dóibh an taifead a dhéanamh, fiafraigh cén fáth ar sháraigh an stoca an páipéar, ag úsáid na bhfocal bog agus tiubh as na heochairfhocail. • Iarr orthu rud bog eile sa seomra ranga a ainmniú a d'fhéadfadh fuaim a mhaolú ar an gcaoi chéanna.	• Tabhair dúshlán dóibh a mhíniú cén fáth a gcaithfidh spota na héisteachta cothroime fanacht socair, agus an chairt ar an gclár a úsáid mar fhianaise. • Fiafraigh: mura mbeadh againn ach páipéar, conas a d'fhéadfaimis é a fhilleadh chun an fhuaim a mhaolú níos fearr — níos mó sraitheanna, nó é a fhilleadh níos teinne?

Nasc traschuraclaim

Déan nasc le háiteanna ciúine in Aistear/OSPS agus le teanga ó bhéal an Bhéarla — athluann na daltaí 'Mhaolaigh an stoca bog an fhuaim' in abairt iomlán.

